

Inventointiraportti

Kurikka

Ahvenlamminmäki

07.07.2017

Johanna Roiha

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta: Kurikka

Inventointialueet: Ahvenlamminmäki -nimellä tunnettu löytöpaikka ja sen lähiympäristö

Tutkimuslaji: ennestään tunnetun kohteen tarkistus

Tutkimuksen toteuttaja: yksityinen (arkeologian opiskelija, harrastajat ja maanomistaja oman kiinnostuksen perusteella)

Inventointiaika: 07.07.2017

Inventoijat: Johanna Roiha HY, harrastajat Olavi Kandolin ja Marjo Ruutiainen, maanomistaja

Digitaalinen kuva-aineisto: Kuvat 1 – 4

Kartat: Liitteet 1 - 3

Löydöt: Ei löytöjä

Alkuperäinen raportti: Johanna Roiha

Raportin kopiot: Museovirasto, Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo

Aikaisemmat inventoinnit

Ella Kivikoski 1948, tarkastus

JOHDANTO

Vuonna 1947 oli Kurikasta Luopan kylästä maanviljelijä Toivo Kujala löytänyt viikinkiaikaan ajoittuvia esineitä matalan yksikerroksisen kiviröykkiön alta. Kujalan mukaan siitä ei näkynyt maanpäällisiä merkkejä. Löytöpaikan on tarkastanut Ella Kivikoski seuraavana kesänä (28.06.1948). Kivikosken mukaan kyseessä on tuhoutunut hautakohde. Löydöt (nuolenkärki, vyön pronssiosat, kukkaron pronssilevy, rannerengas, pyöreä solki, pala pronssiketjua sekä kolme sormusta) viittaavat hänen mukaan sekä miehen että naisen hautaan. Raportissaan Kivikoski pohtii olisiko kyseessä tilapäinen hautapaikka, vaikka toisaalta sekin tuntuu erikoiselta. Hän toteaa myös, että samanlaisia hautoja ilman maanpäällisiä merkkejä saattaa tulla vielä lähitulevaisuudessa.

Keväällä 2015 paikalliset metallinilmaisinharrastajat tutkivat Ahvenlamminmäen aluetta. Metallinilmaisimen signaalin perusteella he kaivoivat varsinaisen tuhoutuneen hautapaikan (nykyään hiekkakuoppaa) reunalla olevaa kivistä kohtaa. Heti sammalkerroksen alta oli paljastunut kiviä ja varmuuden vuoksi harrastajat lopettivat kaivamisen (kivien siirtelyn) saatuaan hieman pohjamaata näkyviin kivien alta. Harrastajat ilmoittivat havainnosta Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseoon.

INVENTOINNIN TAVOITE

Kiinnostuin kohteesta ystäväni kertomuksen perusteella. Hän on metallinilmaisinharrastaja sekä mukana mm. paikallisen kotiseutuyhdistyksen ja paikallismuseon toiminnassa. Inventoinnin tavoitteena oli ottaa selvää harrastajien havainnoista ja paikalla mahdollisesti vielä olevasta muinaisjäännöksestä. Olen kiinnostunut oppimaan lisää arkeologian kenttätöistä ja kohde vaikutti sopivalta oppimisen kannalta. Harrastajien kanssa yhteistyössä toimiminen on kiinnostavaa ja opettavaista molemmin puolin.

LÄHTÖAINEISTO

Ennen inventointia tutustuin Ella Kivikosken raporttiin ja kohdekuvaukseen muinaisjäännösrekisterissä. Harrastajat puolestaan osasivat kertoa kotiseutunsa historiasta yleisellä tasolla. Lisäksi ennen inventointia on tarkastettu vinovalovarjostettu laserkeilauskuva alueelta. Hiekanottokuopat löytökohdalla näkyvät kuvassa (Liite 3) heikosti.

TOPOGRAFIA JA LUONNONYMPÄRISTÖ

Kohde sijaitsee soiden ja kosteikkojen ympäröimällä alueella N-S suuntaisen mäen rinteellä. Harjua ympäröi lännessä Kurjenneva, etelässä Höytölänneva ja Ponsineva, idässä Iso Kettuneva ja pohjoisessa Rajarämäkki. Ahvenlamminmäestä kaakkoon jää toinen harjanne, Venesmäenkallio. Ahvenlamminmäen itäpuolella kulkee N-S suuntaisesti Housujärventie.

Mäen päällä ja rinteillä kasvaa kuivaa ja kuivahkoa kangasmetsää valtapuuna mänty. Välissä on kuitenkin kosteampia rahkasammalmättäitä, etenkin pohjoispuolella ja mäelle rakennetun mökin läheisyydessä. Maanpinnanmuotojen havainnointia vaikeutti paksu varpu, sammal ja jäkäläkerros. Mäen päälle kulkevan nimeämättömän tien varrella oli nähtävillä useita hiekanottokuoppia. Hiekkaa on otettu tontilta eri ajankohtina ja maanomistajan mukaan pienimuotoinen hiekanotto saattaa jatkua edelleen tarvittaessa. Mikäli alueella on ollut matalia kivistä ladottuja röykkiöitä, osa niistä on voinut jo tuhoutua hiekanoton ja muun maanmuokkauksen yhteydessä.

Kuva 1 yleiskuva Ahvenlamminmäen ympäristöstä.

AHVENLAMMINMÄKI PERUSTIEDOT

Muinaisjäännösstatus:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisjäännöstyyppi:	hautapaikat
Tyypin tarkenne:	hautaröykkiöt
Ajoitus:	rautakautinen
Lukumäärä:	1
Peruskartta:	N3441
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN):	x=6941563, y=269565, z=142,5 m mpy
Koordinaattiselite:	mitattu puhelimen maastokarttasovelluksella alkuperäisen jo tuhoutuneen löytöpaikan kohdalta; korkeus arvioitu peruskartasta
Aluerajauksen pinta-ala:	-
Aluerajauksen peruste:	-
Aluerajauksen tarkkuus:	-
Etäisyystieto:	Kurikan kirkosta noin 11,1 km kaakkoon
Kiinteistötunnus:	301-407-2-64
Aikaisemmat tutkimukset:	Ella Kivikoski 1948
Aikaisemmat löydöt:	KM 11815:1-32 ja KM 11887:6-9
Havainnointiolosuhteet:	hyvät

KOHTEEN TARKASTUS

Kohde tarkastettiin harrastajien avustuksella 07.07.2017. Paikalle tuli harrastajien pyynnöstä myös maanomistaja joka näytti maastossa vuonna 1948 tutkitun ja jo tuhoutuneen haudan sijainnin. Alkuperäisen hautakohteen koordinaatit mitattiin puhelimen maastokartta -sovelluksella suurin piirtein löytöpaikan keskeltä. Alkuperäiselle löytöpaikalle saatiin siten tarkemmat koordinaatit, jotka poikkeavat hieman museoviraston rekisterissä olevista koordinaateista (arvioitu vanhasta tarkistuskertomuksesta).

Samalla tutkittiin harrastajien jo penkoma mahdollinen kiviröykkiö (KUVA 2). Pengotulla kohdalla ei ollut näkyvissä löytöjä, ei palanutta luuta eikä mitään muitakaan löytöjä. Metallinilmaisoin antoi signaalin hieman pengotun kohdan sivulta, mutta kivikasaa ei lähdetty enää enempää purkamaan. Kivikasa sijaitsi hiekanottokuopan laidalla ja sen kivet saattoivat hyvinkin olla peräisin joko vierestä hiekkakuopasta tai sitten jo tuhoutuneesta hautakohteesta. Osa kivistä vaikutti palaneilta, mutta ne voivat hyvinkin olla pois alkuperäisestä sijainnistaan. Ella Kivikosken raportin kuvissa voi havaita jonkinlaisen kivikasalta näyttävän muodostelman löytökohdan taustalla ja kyseessä voisi hyvinkin olla harrastajien nyt penkoma kiviröykkiö. Harrastajien mukaan kivien välissä ei ollut havaittavissa maata tai maannosta, vaan kivet vaikuttivat enemmänkin ”irtonaisilta”. Kuvaus ei siis ainakaan vastaa rautakautista maansekaista röykkiöhautaa.

Kuva 2 harrastajien tutkima kivilatamus.

Alueella kasvaa runsaasti sammalta ja varpuja, joten mahdollisten muiden pintaturpeen alle jäävien matalien röykkiöiden havaitseminen on haasteellista. Muutama kohta aivan löytöpaikan vierellä kuitenkin kiinnitti huomiota muodollaan ja näkyvillä kivillä. Toisessa kohdassa (jokunen metri pengotusta röykkiöstä kaakkoon) oli irtonaisia kiviä suuremman kiven ympärillä ja päällä (KUVA 3). Ja lähellä (näköetäisyydellä) löytöpaikkaa oli pystyssä yksi kivi ja sen ympärillä joitakin kiviä näkyvillä sammalten ja varpujen seasta (KUVA 4). Kivet saattoi havaita myös kohdalla käveltäessä ja ne voisivat muodostaa soikean matalan röykkiön. Kummankaan havaitun mahdollisen röykkiön kohdalta ei tullut metallinilmaisimella mitään selkeää signaalia eikä niiden koordinaatteja ole tiedossa (nämä myöhemmin mitatut pisteet eivät jostain syystä tallentuneet karttasovelluksen muistiin). Yleisesti alueelta tuli muutamia epämääräisiä metallisignaaleja sieltä täältä, mutta yhdenkään kohdalla ei alettu kaivamaan mahdollista metallia esiin.

Kuva 3 kiviä suuremman maakiven tai kallion ympärillä ja päällä.

Kuva 4 kiviä näkyvillä muodostaen ehkä soikean latomuksen.

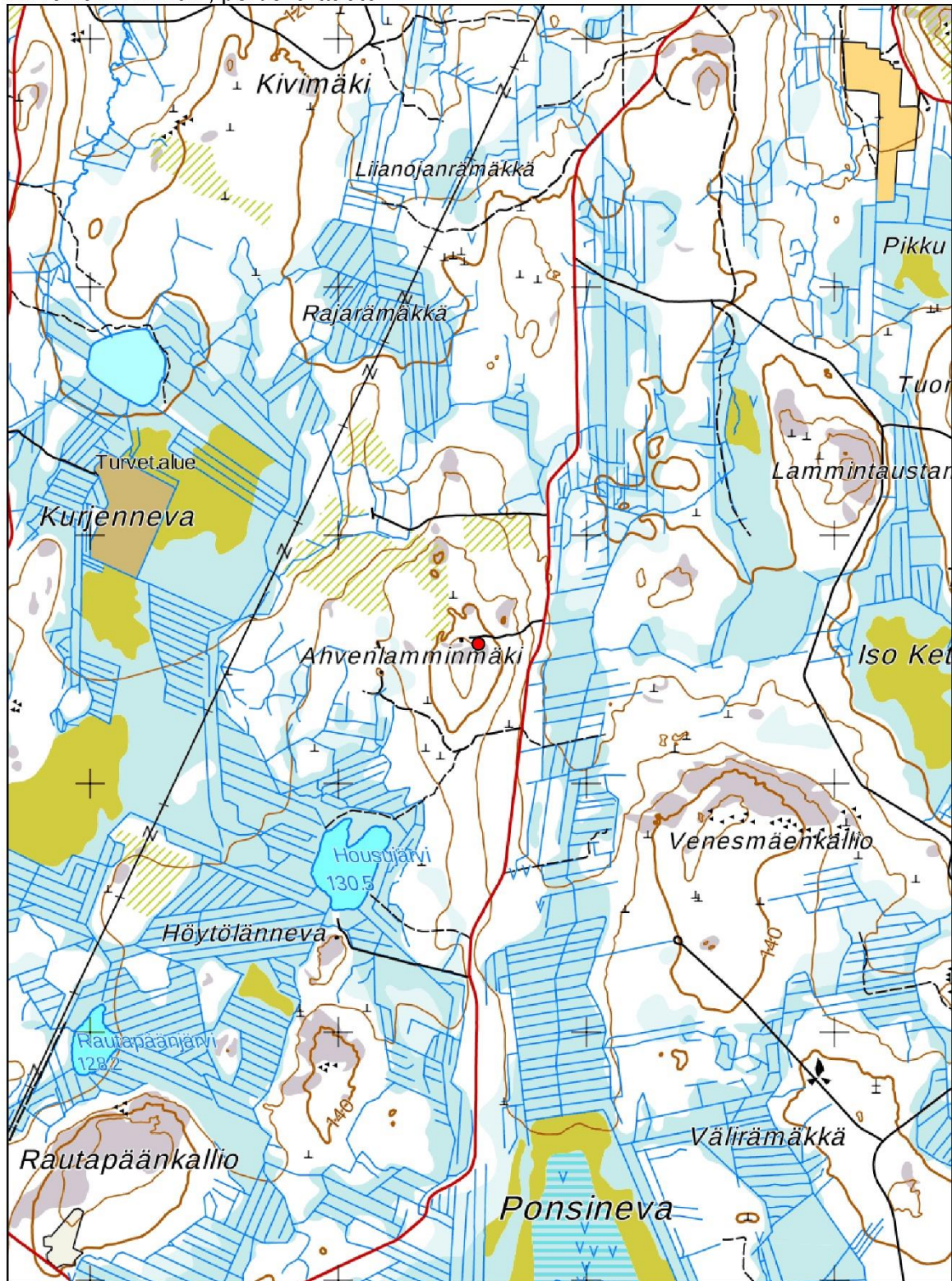
Inventointi suoritettiin harrastajien avustamana. Mukana oli kaksi metallinilmaisinta mutta ei mitään muita työvälineitä. Valitettavasti myöskään maaperäkairaa ei ollut käytössä ja se vaikeutti havaintojen tekemistä ja mahdollisten röykkiöiden paikallistamista. Alueella on kalliota ja kiviä luonnostaan, joten ihmisen tekemää matalaa hautaröykkiötä on haasteellista erottaa luontaisista kivikkokohdista.

TULOKSET

Kohteen tarkastus jäi hyvin pintapuoliselle tasolle ja arvio perustuu pelkästään silmämääräiseen havainnointiin ja metallinilmaisimen käyttöön. Kohteen muinaisjäännösstatuksen selvittämiseksi olisikin syytä tehdä vielä tarkempi inventointi ja koekuoppia, sekä tutkia ympäristöä laajemmalti. Kohde vaikuttaa kuitenkin mielestäni mahdolliselta muinaisjäännökseltä ja erittäin mielenkiintoiselta paikalta. Lisäksi tarkempi inventointi olisi tarpeen, sillä mahdollinen muinaisjäännös (tai sen osia) saattaa tuhoutua jos hiekanottoa alueella vielä tulevaisuudessakin jatketaan tai mökin pihapiiriä rakennetaan lisää. Vaikka inventointi ei tuottanutkaan selvyyttä siihen onko kohteessa kiinteä muinaisjäännös, niin oppimisen kannalta kohteeseen tutustuminen oli hyödyllistä ja kiinnostavaa. Samalla alkuperäiselle löytöpaikalle saatiin mitattua tarkemmat koordinaatit.

Mielenkiintoista on myös pohtia onko harjun sivussa kulkeva tie osa vanhempaa kulkureittiä, vai onko vanha talvitie mennyt ehkä harjanteiden päältä (tai niitä myötäillen) suoalueen läpi, kuten Kivikosken raportissa arvellaan. Mikäli kyseessä on yksittäisen haudan sijaan kalmistoalue, se herättää myös kysymyksen alueella mahdollisesti olleen rautakautisen asutuksen sijainnista.

Ahvenlamminmäki, peruskarttaote

● Alkuperäinen löytökohta

Mittakaava 1:20000

Taustakartta©Maanmittauslaitos

Ahvenlamminmäki, havainnot kartalla

- Harrastajien tutkima röykkiö
- Alkuperäinen löytökohta

Mittakaava 1:1000

Taustakartta©Maanmittauslaitos

LIITE 3

Ahvenlamminmäki, vinovalovarjostettu laserkeilauskuva

Mittakaava 1:5000

aineisto©Maanmittauslaitos

